

det skär, antingen han har i saken del eller ej, wid ansvar såsom för tjenstens försummelse; om sådant af någon publicque tjensteman vägras eller obehörigen fördröjes, utan åsven wid samma ansvar, i alla archiv, hvar och en fri tillgång lemnas, att få på stället affstrifwa eller affstrifwa låta, eller om derwid betydande hinder wore, i bewittnad affstrifte mot vederbörlig lösen, utbefomma alla slags handlingar hwar ämne som hållit, derifrån endast undantagne: "Protocoll, källne hos Konungen i ministerie a ärenden och Commandat, eller Statsrådets Protocoll och Handlingar, eller Riksständens, eller Hemliga Utflottets, eller Constitutions-Utflottets rörande Stat-Råden m. m." För flera år sedan förklarade en Statssecreterare uttrycket: "Stats-Rådets Protocoll och Handlingar," sålunda, att hvarje document som lägges till Statsrådets Protocoll och hop med dem förseglas, skall anses såsom det i och dermed hade antagit natur af ett Statsrådsprotocoll, alltså vara undandraget från utlösning och publicerande, — och genom Constitutions-Utflottets tydnad wid den tydnad af grundlagen, under äminstone tvåanne efterföljande riksdagar, har detta liksom wunnit helgd och hurskap.

Det är i sanning att beklaga, att detta inskränkande af den försäkra Grundlagen gifwer om full öppenhet från den administrativa sidan, sålunda blifwit på sitt sätt godfänt, emedan ett sått synes härwid lemnadt, på hvilket frdn till misstro och bitterhet kan utlös. Ej mindre är det, att styrelsen någon gång, af wisä documenters beskaffenhet, blifwit ledd att begagna detta sålunda tillwägagragta undantag från lagens bokstaf. Men dessa, sålutan inträffande, exceptionstillfällen hafwa dock på ett tillförlitligt sätt blifwit allmänheten kungjorda, och i detta hänseende har tidningen Argus den 21de en förtjenst, om wäckandet och utbildandet af det constitutionela tänkesättet, som ingen bör kunna förneka honom. Ty derigenom quäfwas de, under wandringen från munn till munn, förstorade och wansställda berättelser, hwilka på detta sätt blifwa ännu mera oroande, hwaremot den sanna tillgången framlägges för allmänheten; och man skall snart finna, så i de offentligt statsborgerliga som i enskilda förhållanden, att sanningen långt ifrån att verka ondt, är just den som kufwar och till intetgör det onda. Man kan och hoppas att se denna inskränkning af möjligheten till full publicitet, genom

Konungs och ständers samwerken, i framtiden undandrid, då allmänheten erinras att en sådan inskränkning finnes, och att den gøres till ämne för anfallen af oppositionen.

Dock, tillwärelsen af en sådan i Sverige har man ju nyligen sett uttryckligen af Argus förnekad. Då han en gång förklarar sitt fädernesland, med dess nu rådande regeringsform, icke berättigad att kallas en constitutionel stat, försar han wiserligen med en hos honom sällsynt och owanlig consequens, då han påstår att i Sverige icke finnes och icke kan finnas en opposition; ty lika som en sådan ombiligen kan bjda sin röst utan i flygd af constitutionela former, likså ombiligt är det att dessa kunna bestå, utan att de hållas genom oppositionen wid lif, hwilken angifwer bristerna uti realiseringen af id en om sedligt medborgare förhållande, eller sann frihet. Likwilt har han deruti alldeles rätt, att hos oss icke finnes en opposition, sådan som Argus ow'lorligen fördrar den, neml. utgående från ett fast slutet oppositionsparti, och sträfswande att från sina platser undanskuffa ledamöterna i minist'ren. Argus har wiserligen sina goda skäl att yrka wigten och nyttian af partier; men hwarje wän af fädernesland och menfklighet, har ännu större och kraftigare att yrka, att åsven det högsta och ädtaste, så snart det råkar att blifwa parti-sak, förwandlas till motsatsen, emedan det då icke mera framstår såsom ändamål, utan såsom medel, täckmantel eller förwandning för en liggas egenmyttiga affgifter. Den sanna oppositionen, hwilken af sina uttalare erfordrar en sjelfständigt öfvertygelse samt en lugn och klar blick, kan således icke vara ett mål för wingleri, icke med partihat anfalla och förbjda personer. Den är, om jag så får uttrycka mig, en ämsom 'warnande', ämsom bestraffande röst af statens samwete, och ystrar sig endast emot styrelsens ledande grundsatser, icke mot de personer som hysa och verkställa dem; ty den wärdiga oppositionen bär ej hat till annat än fäderneslandets flada och lagarnes öfwerträdelse; närre ingen annan kärlek, än den för fäderneslandets bästa och medborgares frihet. Man skall verkligen ganska mycket lita på den söga tänkedom som allmänheten tager om ständernas protocoll, för att, utan fara att af hwar läfare motstås, fördrifva sig att neka, det en sådan ädel opposition, isynnerhet under de sednare riksdagarne, allt mer och mer ibland oss utbildat sig.

Så snart oppositionen toges efter den äfzig wi
 ofwansföre uppsätt, måste man utan gensägelse med-
 gifwa Argus, att han icke utgör någon oppositions-
 tidning. Wi hafwa också alldrig ansett honom för
 en sådan; alldrig twiflat om det enda rätta epithet
 man har att tillägga honom.

Dock härmed torde wi framdeles få tillfälle
 att yttra oss; för det närwarande blott några ord
 öfwer ett par förslag, som af insändaren i Stock-
 holms Posten blifwit föredragna.

(Slutet följer.)

Föreläsning af en i Stockholms Pos-
 sten N:o 268, införd uppsats, an-
 gående Lunds universitet.

De twifligheter, hvilka, enligt en insändares upp-
 gift i Stockholms Posten, skola med sådan bitterhet
 föras i en Skånsk Tidning, mellan lärarne wid Car-
 rolinska lärosätet, lemna wi derhån, då wi om dessa
 twifligheter allsingen kunskap äga, samt icke weta e-
 ler wisa weta hwarom det strides. Men hwad den
 utaf insändaren uppgifwa första orsaken till oenighe-
 ten angår, så är det bekant, huru friskostigt uni-
 versitetets förra Cancellariat sökte hålla de academi-
 ska medborgarne wid godt mod, genom ett icke-igt
 utdelande af Professors- och extraordinarie Professors,
 af Adjuncts- och extraordinarie Adjuncts Fullmagter.
 Möjligtwis gick detta nit för universitetets anseende
 allt för wida; men så måste också den billige med-
 gifwa, att dessa uppmuntringar icke varit utan frukt,
 i fall de i någon mån bidragit till befordrande af
 det wetskapliga lif, som med hwart år der sträfwar
 allt mer och mer att utwäxta sig. Och den nitiska
 uppmuntran, som wid lärowerket framkallat och så-
 stat sådana bland Europas litterateurer högaktade
 män, som Fries, Nilsson och Agardh — att
 icke nämna flere — måste i sanning ursäktas, om
 den stundom strött omkring sig några fullmagter
 med mindre strängt urwal, eller om den, i hopp
 om ett framtida biträde, mindre wäl beräknat uni-
 versitetets tillgångar att aflöna de nye lärarne. I en
 annan sida kan wäl icke nekas, att dessa nya läro-
 skolar upptimrades alltför mycket slumpwis, utan öf-
 wertänkt plan; men någon fördel kan wäl och ej wa-
 ra att förwänta, om de lika öfwerlagdt nedriswas.
 Den ställning hwari Lunds högskola befinner sig,
 torde tillräckligt bewisa angelägenheten af den wid
 följande riksdag yrkade revisionen af rikets äfwen högre
 lärowerk, ehuru man då så häftrigt ifrade deremot.

ELDSWÅDAN.

Under fallast tådet,
 På den warma spifvelns bådd,
 Ligger wilba gossen
 Elden, slumrande.
 ”Stilla, du lilla!
 Sof på din kudde,
 Till wi återkomma.
 Ej ur din kammar,
 Ej från din wagga,
 Får du hoppa ned!” —
 Wårdarne så tala,
 Och de honom lemna.
 Men den wilba gossen
 Sofwer ej, orolig
 Stundom öfwer tådet
 Öpp han ögat slår.

Brodern Storm mellertid
 Dansar kring uppå trädenas toppar,
 Och brusar sin höstliga sång.
 Han fattar i tak, uti knutar och hörn,
 Han spiror och florstenaar skakar,
 Nu tittar han in genom fönstret i kammarn,
 Der eneligt oroliga gossen,
 Ligger och ser sig omkring.
 Till honom han hwiflar med flåsande anda:
 ”Då ingen dig nekar,
 Och wårdarn är borta,
 Kom ut att tillsammans
 En stund med mig leka,
 Att brottas och springa
 Kring torn och kring tak.
 Hwad wi ska ha roligt
 På loftet häruppe!
 Kom, tweka ej långre
 Jag sjelf will dig leda!” —
 Så knäcker han rutan
 Och hoppar bit in.

Elden nu det gråa täcket
 Kasker ifrån sku'dran af,
 Skälmen i hans bga lyser,
 Han sig refer ifrån hårdn,
 Och sin lekbror sluter
 I sin warma famn. —
 Hej lustigt! med busser och brak,
 Nu far han kring wäggar och tak,
 Och swärmar i spånorna,
 Skrattar ha! ha!
 Fattar i stolarne
 Borden och wäggarne,
 Och som en blixt
 Står han i fönstret på karmen.
 Med de röda armar griper
 I taket, och sig swingar
 Högst uppå tinnarne,
 Och ehwar sin fot han trycker;
 Takena krossas
 Och murarne ram'a.
 Och från höger och till wenster
 Hemska kagoropen skalla
 "We oss arma!
 Se der jungar härjarns blos!
 Himmel dig förbarma
 Swer oss —!"
 Och från kyrkornet ljuder:
 "På klangen gif akt,
 Dämpa eldens magt!"
 Och kring gatorna och torgen
 Larma trummor, wi' h'fint skallar
 Krigsförkunnaren, trumpetens:
 "Wafnen upp!
 Nu nöd är å bane,
 Se rödkammig hane
 Står ut sina wingar,
 Deruppe han står.
 Till härjning han tågar,
 Det gn'strar, det lågar.
 Upp, släcken hans winge!
 Upp, dämpen hans mod!"

 Och sig samla folkets hopar,
 En ej hör hwad annan säger,
 Strån och trångsel, öfwer allt.
 Sprutor hemtas. Martik söner
 Swänga upp i bataljoner.

Wåltare med band kring armen
 Sätta wida hattar på,
 Och emot den yra gosen
 Släppes wattnets drake is.
 Se han bugtar sig mot höiden
 Och han widgar djupa gapet,
 Vafar tillfället och biter'
 I scharlakans kappan in.

Huru de brottas de wå'dige twenne! —
 Elden retas och från hjesan,
 Resa sig de mörka hären,
 Hwirflande mot molnen upp.
 Och tillbaka, matt af kampen,
 Wattnormen nedåt slungas,
 Men han kommer wred igen,
 Och till slutet öfwer yra
 Ungdomsfinnets wilda styrka,
 Mågtig blir hans kalla kraft.

Och elden i fjettrar
 Blir ändt igen bunden,
 Omkretsad af wåltare
 Höljes han åter
 Med fall skans fall.
 Der ligger han tigande
 Mattad, men harmen,
 Knappt wrider han på sig;
 Men h'gat det hwålswer
 Så hemskt, och ur hjertat
 Ann stiger mot fästet
 De böljande moln.

På denna Tidning, hwilken jemwål nästa år
 kommer att fortsättas, kan, till årets slut, prenume-
 reras med i Ndr 24 β. Banco. — De som till den-
 samma wilja insända bidrag, behagade g'bra det un-
 der adress till Redactionen af tidningen Kom-
 ten, eller också genom inlemnande i Hrr Normans
 och Engströms bokhandel.

Stockholm, tryckt hos Carl Gustaf Holm, 1825.

R o m e t e n.

N:o 19.

Lördagen den 3 December 1825.

Juristes Nyheter.

Stockholm. I dag läser Statåråds-Beredning, för Kammar- och Ecclesiastik-Ärenderne blifva hållen.

Man talar redan om ett stort Sjöningsläger, som nästkommande vår skall komma att sammandragas. Huru w'da rykten här om äger någon grund weta wi icke. Flere omständigheter gbras emellan, att wi ej anse det otroligt.

Förlidne gårdag war Proclama i f. d. Statssecreteraren och Riddaren Arnells concurs. Stränga påskändan gjordes af flere bland creditorerne. Statssecreteraren infann sig icke personligen, utan lät genom ombud till kongl. Hofrätten intenna en skrift, deruti han gaf kongl. Hofrätten tillkänna, att han åttat nödigt i Konungariket Dannemark söka sin säkerhet, och ernade begära Konungens ejd, att så återkomma och uppgöra med sina creditorer. I anledning här af fattade kongl. Hofrätten det beslut, hwilket af dess vice President affunnades: att Svereståthållare-embetet skulle anmodas här i staden efterspana, och på bestämd dag och timma i nästa wecka i kongl. Hofrätten inställa Statssecreteraren Arnell.

I anledning af en i Stockholms Posten N:o 268 införd uppsats, angående Lunds universitet.

(Fortf. och slut från N:o 18.)

Det ena får det redan förut ofta nog upprepade, om en sammansmältning af Sveriges båda universiteter, till besparing af de åt dem gjorda ar-

slag. Detta kunde möjligtwis blifwa fördelaktigt för en och annan, som derigenom kunne förskaffa sig, under namn af nådebewisning, någon större löneinkomst; men om staten och den studerande ungdomen skulle winna derpå, är en hel annan fråga. Insändaren har dock icke uppgjort någon calcul, hwad det skulle kosta att uppföra de bygnader och inrättningar, som för det nya stora universitetet behöfwas, och hwilka redan finnas i Upsala och Lund samt derefter på dessa ställen blefwe öfversködliga. Kanste man räkna på stora summor efter försäljandet af dessa hus, — och i det fallet ger resultatet af de bygnader. Magazins-Directionen försätt, anledning till stora förhoppningar! Widare, hwar skulle denna nya Högskola anläggas, så att man derigenom icke mera gynnade antingen dem, hwilka från gränserna af Lapp'and, eller dem som från stränderna af Kattegat, skulle willa fullända sin wettenskapliga bildning? — Dock, om också en sådan ort kunde utfinnas, så är wid detta förslag ännu en omständighet att iakttaga, hwilken i hög grad förtjänar uppmärksamhet. Alla litterära inrättningar hemta sitt lif och sin näringskraft från inbrädes täflan. För att denna skall kunna wara rätt werksam, ligga de båda nuwarande Swenska universiteterna allt för aflägsse, och hafwa till för ringa werelwerkan på hwarandra. Detta skulle naturligtwis ännu mindre kunna äga rum, om båda sammansmältes till ett. Och en täflan med Christiania universitet är föga att wänta, då dess organisering är ifrån de Swenskas så afwifande, att jemnförelse dem emellan swärligen kan anställas.

Widare föreslår insändaren, att universiteterna icke måtte besättas med lärare, de der genom utgifne arbeten kunde gbra uppseende "på Leipziger-måsa", — så falla hans ord, — utan med sådana som wore rätt

